

LIBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FERENCZI, SÁNDOR

Sexualitate și psihanaliză: Contribuții psihanalitice și studii de caz despre influența sexualității în dezvoltarea psihologică a individului /

Sándor Ferenczi; cuv. înainte: Gabriel Balaci; trad. și îngrij. ed.: Monica Medeleanu. – Ed. a 2-a – București: Herald, 2025

ISBN 978-630-336-126-0

I. Balaci, Gabriel (pref.)

II. Medeleanu, Monica (trad.; ed.)

615

Pentru noutăți și comenzi:

www.edituraherald.ro

office@edituraherald.ro

Tel: 021.319.40.60, 021.319.40.61

Fax: 021.319.40.59, 021.319.40.60

Mob: 0744.888.388, 0771.664.320

Sándor Ferenczi

Sex in Psycho-Analysis: Contributions to Psychoanalysis

Copyright © 1916 by Richard G. Badger

The Gorham Press, Boston, U.S.A.

Sándor Ferenczi

SEXUALITATE ȘI PSIHANALIZĂ

*Contribuții psihanalitice și studii de caz
despre influența sexualității în
dezvoltarea psihologică a individului*

Cuvânt-înainte:

GABRIEL BALACI

Traducere din limba engleză:

MONICA MEDELEANU

EDITURA HERALD
București

Lector:

Paula Isarov

Redactori:

Maria-Cristina Boțe

Andreea Timcea

Gabriela Căltuț

Viziune grafică și DTP:

Ela Stoica

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare a informației, fără permisiunea editorului. Ediție în limba română publicată de Editura Herald. Copyright © 2025

CUPRINS

PREFAȚĂ	7
01. INTERPRETAREA ANALITICĂ ȘI TRATAMENTUL IMPOTENȚEI PSIHOSEXUALE	13
02. INTROIECȚIA ȘI TRANSFERUL	31
03. ANALIZA PSIHOLÓGICĂ A VISELOR	77
04. DESPRE CUVINTELE OBSCENE	105
05. DESPRE ROLUL JUCAT DE HOMOSEXUALITATE ÎN PATOGENEZA PARANOIEI	123
06. DESPRE ONANISM	147
07. SIMPTOME TRANZITORII ÎN TIMPUL ANALIZEI	153
08. STADII ÎN DEZVOLTAREA SIMȚULUI REALITĂȚII	169
09. MICUL COCOȘ	191
10. SIMBOLISMUL	201
11. CÂTEVA OBSERVAȚII CLINICE DESPRE PARANOIA ȘI PARAFRENIE	225
12. NOSOLOGIA HOMOSEXUALITĂȚII MASCULINE (HOMO-EROTISMUL)	237
13. ONTOGENEZA INTERESULUI FAȚĂ DE BANI	255
INDEX	265

PREFAȚĂ

Orice carte publicată din domeniul psihanalizei reprezintă un pas important în evoluția culturii și o posibilitate în plus pentru specialiștii în psihologie, psihoterapie, psihiatrie, dar și a celor care lucrează în domeniul social, în interacțiune cu persoane aflate în diferite etape existențiale, de a se perfecționa în domeniul clinic. Volumul de față își propune să ofere o serie de articole de importanță majoră pentru cunoașterea profundă a psihicului uman, al cărui autor, Sándor Ferenczi, este unul din cei mai importanți discipoli ai părintelui psihanalizei, Sigmund Freud.

Psihanaliza rămâne unul dintre pilonii solizi ai cunoașterii umane, care de la apariția sa până în prezent și, cu siguranță, mult timp de aici înainte, a contribuit și va contribui semnificativ la evoluția gândirii și la apariția unor idei extrem de valoroase pentru evoluția umanității. Domeniile sale de aplicare au fost și rămân extrem de variate. Putem menționa aici literatura, arta, fenomenele sociale, folclorul, mitologia, psihoterapia, psihologia, psihiatria și multe altele. Deși nu cred că mai este necesar, fiind recunoscut de toți specialiștii în științe socio-umane, aș dori totuși să punctez încă o dată faptul că psihanaliza a contribuit la dezvoltarea și modernizarea psihiatriei, a psihologiei și a psihoterapiei, fiind cea mai profundă metodă de sondare a psihicului, de studiere a inconștientului și o formă de psihoterapie cu rezultate de necontestat nici măcar de adversarii cei mai înverșunați și mai superficiali în abordarea personalității umane. Psihanaliza este o metodă terapeutică în sine și baza multor alte forme de psihoterapie care s-au îndepărtat, mai

mult sau mai puțin, de fundamentele psihanalizei, însă fără a se putea separa total de aceasta.

Sándor Ferenczi s-a născut la 7 iulie 1873, la Miskolcz, în Ungaria, și a murit la 22 mai 1933, la vârsta de 59 de ani. Provine dintr-o familie de evrei, tatăl său fiind evreu polonez stabilit în Ungaria, în 1856, acolo unde va deveni librar de succes, iar apoi editor. În Ungaria, tatăl lui Sándor își maghiarizează numele, devenind din Fraenkel, Ferenczi.

Sándor este al optulea copil din cei doisprezece ai familiei Ferenczi și este fiul preferat al tatălui său. Își face studiile liceale la Liceul Calvinist din Budapesta, iar studiile universitare, pe care le începe la 17 ani, în Viena. După patru ani devine medic și se întoarce la Budapesta unde se și stabilește, profesând ca medic generalist și neuropsihiatru.

Pe terenul psihanalizei, Ferenczi îl întâlnește mai întâi pe Jung și apoi pe Freud. Deși opera sa psihanalitică începe cu articolele din 1908, Ferenczi publică o serie de articole interesante, în special despre spiritism, în perioada 1899–1907. În 1907, începe o primă analiză cu Jung, dar pentru puțin timp.

În 1908, îl întâlnește pentru prima dată pe Freud și descoperă psihanaliza. Tot din acest an începe o lungă și fructuoasă corespondență cu Freud. Corespondența dintre acești doi mari psihanaliziști numără peste o mie de scrisori. Pasionat de psihanaliză și fascinat de întâlnirea și corespondența cu Freud, Ferenczi se dedică studiului minuțios al psihanalizei, urmând îndeaproape toate cercetările și descoperirile maestrului său. Freud este interesat de preocupările noului său prieten și apreciază rezultatele muncii sale.

Articolele publicate de Ferenczi încă din 1908 aduc îmbunătățiri semnificative psihanalizei, lucru apreciat și de Freud, care îl invită la congresul de psihanaliză de la Salzburg din 1908. La acest congres prezintă articolul „Psihanaliză și pedagogie”.

În 1909, publică unul dintre articolele sale majore, care marchează gândirea psihanalitică, „Transfer și introiecție”. Un alt articol cu o contribuție semnificativă la teoria psihanalitică este „Dezvoltarea sensului realității și stadiile sale”. Mai târziu, acest capitol va fi inclus în „Thalassa, psihanaliza originilor vieții sexuale”.

În 1913, împreună cu Sándor Rado, fondează Societatea Maghiară de Psihanaliză. De asemenea, Ferenczi are un rol major în constituirea Asociației Internaționale de Psihanaliză, articolul său din 1911, „Despre istoria mișcării psihanalitice”, fiind considerat actul fondator al acesteia.

Între 1914 și 1919 urmează trei etape bine stabilite de analiză cu Freud, perioadă care este una dintre cele mai importante din viața lui Ferenczi, atât sub aspect personal cât și profesional. Treptat, relația sa cu Freud devine tot mai complexă și cu influențe tot mai mari asupra teoriei și clinicii psihanalitice. Ferenczi îi propune maestrului său o „analiză mutuală”, bazată pe o încredere reciprocă completă.

Între anii 1912 și 1913, Ferenczi îl analizează pe Ernest Jones, în perioada 1912–1914 este analistul Melaniei Klein, colaborarea lor durând până în 1919, iar în intervalul 1915–1916 îl primește în analiză pe Geza Roheim. Proiectul său de analiză mutuală cu Freud prinde contur în 1914, dar este întrerupt de declanșarea Primului Război Mondial și reluat pentru încă o repriză scurtă de analiză în iunie–iulie, 1916.

A treia etapă de analiză are loc în septembrie–octombrie 1916. Ultimele trei săptămâni de analiză au produs schimbări majore în viața lui Ferenczi. După această analiză se căsătorește cu Gizella Palos. Analiza sa cu Freud continuă atât prin întâlniri directe, cât și prin scrisori. Ferenczi continuă să rămână apropiat lui Freud și să-i aprecieze sincer opera, citându-l și făcând mereu referire la descoperirile sale, pe tot

parcursul elaborării clinico-teoretice a propriei opere. Ferenczi își aduce pe deplin aportul la dezvoltarea psihanalizei prin numeroase concepte, dar și prin procedee tehnice, cum ar fi analiza mutuală, tehnica activă.

Din 1919, când este preocupat în mod deosebit de tehnica psihanalitică și publică articolul „Dificultățile tehnice ale unei analize a isteriei”, în care abordează problema tehnicii active, Ferenczi începe să-și contureze tot mai clar propriul drum și propria concepție în psihanaliză. Viziunea sa îl îndepărtează treptat de Freud. În 1924, odată cu publicarea lucrării „Perspective ale psihanalizei”, în colaborare cu Otto Rank, ideea tehnicii active prinde tot mai mult contur. Tehnica activă a fost utilizată de Freud la începutul practicii sale. Reluarea și îmbunătățirea ei de către Ferenczi a dat naștere la numeroase confuzii și discuții din partea apărătorilor metodei clasice descrise de Freud. Discuțiile legate de această tehnică se centrau pe finalizarea procesului analitic. Încurajările și interdicțiile adresate de analist pacientului pot avea efecte inhibitoare asupra celui din urmă. Ferenczi era foarte implicat în relația sa cu pacienții, relație ce anula în mare măsură neutralitatea analistului, el intervenind atunci când pacientul prezenta blocaje în discursul său, ori când recurgea la repetarea aceluiași lucruri. Problemele cu care se poate confrunta analistul sunt generate de lipsa empatiei și a sincerității.

Elaborările teoretice promovate de Ferenczi se bazează foarte mult pe tezele de început ale lui Sigmund Freud. Una dintre teoriile preluate de Ferenczi este teoria seducției și a traumatismului infantil. Împreună cu Rank, Ferenczi acordă un rol major traumatismului nașterii, ceea ce repune în discuție importanța mamei. Această concepție vine în contradicție cu concepția freudiană despre importanța angoasei de castrare.

În ciuda faptului că Ferenczi a avut o viață destul de scurtă, decedând la 59 de ani, în plină creativitate, el a schimbat radical practica psihanalitică prin contribuțiile sale clinico-teoretice. Dintre articolele sale de o importanță majoră, amintim „Adaptarea familiei la copil”, publicat în 1929, „Copilul rău-primit și pulsiunea sa de moarte”, „Masculin și feminin”, care este continuarea articolului „Thalassa”, în 1931, „Analiza copiilor împreună cu adulții”, iar în 1932, „Confuzia de limbă între adulți și copil”. De asemenea, „Jurnalul clinic”¹, completat în 1932, oferă o înțelegere amplă a funcționării meta-psihologice a analistului și a analizei contratransferului. Acest jurnal prezintă evoluția experienței clinice a lui Ferenczi, fiind început încă din 1909, așa cum reiese dintr-o scrisoare adresată lui Freud. În acest jurnal el abordează mai multe teme: psihozele, diferențierea între masculin și feminin, diferențele între homosexualitatea feminină și cea masculină, precum și observațiile sale cu privire la transfer și contratransfer.

Ferenczi aprofundează prin studiile sale problema traumei, introiecția și importanța acestui proces în dezvoltarea psihică, dificultățile analizei mutuale, dar și alte teme care sunt aplicabile și astăzi în tratamentul psihoterapeutic. Nu trebuie să uităm nici studiile sale legate de formarea simbolurilor și simbolizare.

Concepția sa despre relația terapeutică a dus la o reconsiderare a contratransferului, el susținând că negarea contratransferului poate fi traumatică pentru pacient, reactivându-i traumatismul infantil trăit atunci când pacientul, copil fiind, descoperă ipocrizia lumii adulților.

Volumul de față cuprinde articole din prima perioadă a operei lui Ferenczi (1908–1914), ce abordează dezvoltarea

¹ Vezi Sándor Ferenczi, *Jurnal clinic*, trad. de Christian Ferencz-Flatz, EFG, București, 2005.